SEP 17 1921

Published and distributed under permit (No. 181), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

РИ ЦЕНТИ РІК XXIX. ЧИСЛО 215. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 15-го ВЕРЕСНЯ 1921. VOL. XXIX. No. 215. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, SEPTEMBER 15, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ГРІЗЬБА ВЕЛИКОГО ЗЕЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ

ТОЛІДО, Огайо, 13. вересня. — Дж. А. Леклер, межинародний представник Юнії Машиністів, видав публичну осторогу, що протягом 30 днів може прийти до генерального страйку зелізничих машиністів, робітників, працюючих при кітлах, в зелізничих кузнях, електричних робітників та карменів. Його осторогу потвердив Деймс Сос, межинародний представник Юнії Кітлярів.

На великих зборах, які відбулися тут нині, Сос і Леклер остерегли понад 700 робітників в Толідо, щоби вони заплатили комірне за хату на три місяці наперед, закупили незнищимих запасів поживи і у всякий другий спосіб приготовилися до страйку, який на їх думку може потревати не довше як два місяці.

Причиною страйку може бути невдоволення з рішення Федеральної Зелізничої Робітничої Ради, яка знесла спеціяльну заплату за переріб (овертайм) та працю в неділю на 134 американських зелізницях.

Робітники згаданих тут рукомеслів голосували над справою принятя рішення Ради і великою більшостю голосів рішили відкинути їх і вийти на страйк. Виконавці комітету юнії ждуть лише на рішенне Ради в справі заплати робітникам за роботу від штуки (пісворк), в справі фізичних оглядин і клясифікації праці. В десять днів потім, як Рада видасть своє рішенне в сих справах, виконавчі комітети видадуть приказ ..одати на страйк, який буде відноситися до яких 25.000 робітників в стейті Огайо та до більше як 600.000 робітників по всіх Злучених Державах.

На зборах в Толідо, робітники зобовязалися не виходити на ніякі самовільні страйки, поки виконавчі комітети не зарядять одного страйку. Провідники приготовляючогося страйку хочуть звязати усю транспортову систему краю. Вони кажуть, що можуть се зробити, бо в Злучених Державах є 1,800,000 зелізничих робітників, а з того 1,500,000 належить до юній.

ПРИГОТОВАННЯ ДО УРЯДОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШІНГТОН, 13. вересня. — Президент Гардинг відай вислав незадовго офіціяльні запросини на конференцію в справі безробіття, яка має відбутися у Вашінгтоні. Всі приготовання до конференції уже покінчені. Докладної дати конференції ще не установлено, але припускають, що вона почнеться дня 26. вересня. В конференції возьме участь відай 30 людий, межи котрими правдоподібно будуть запрошені: Самуель Гомперс, голова Американської Федерації Праці; Джан Луис, президент Юнайтид Майн Воркерс оф Америка; Чарлс Шваб, президент Бетлегем Стіл Корпорейшен. Сподіються, що президент Гардинг особисто отворить конференцію.

ФІЛАДЕЛФІЙСЬКІ БИЗНЕСМЕНИ ХОЧУТЬ ПОМАГАТИ БЕЗРОБІТНИМ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 13. вересня. — Трийцять чотири великі бизнесові підприємства і промислові корпорації сього міста відбули велике принятте „в честь оживлення бизнесу" і на ньому зобовязалися старатися за роботу для величезної армії безробітних в місті. Вони оснували комітет, який має старатися поширити думку межи всіми підприємствами в місті і околиці.

СЕКРЕТАР ПРАЦІ ОБУРЕНИЙ НА КРИТИКІВ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНА.

ВАШІНГТОН, 13. вересня. — Секретар праці Дейвис критикував остро критиків іміграційного закона, які послідними часами докладають всіх старань здискредитувати се право. Мимо сих зусиль уряд думає далі придержуватися закона. Міністер заявив, що противники закона помиляються, думаючи, що своїми нападами на закон доведуть до його відкликання; Америка скорше замкне іміграцію зовсім, як знесе іміграційні обмеження.

ЧИСЛО ЖЕРТВ ПОВЕНИ В САН АНТОНІО СЯГАЄ 150.

САН АНТОНІО, Тексас, 13. вересня. — Число усіх людий, що впали жертвою повени в Сан Антоніо минувшої пятниці, переходить уже 150. Переважаюча більшість жертв се мексиканські робітники, які були заняті на фармах в долинах рік Сан Габріель, Брасос, Колорадо і Лител Риверс і їх притоки. Так само обчисляють, що шкоди маєткові будуть богато більші, як думано зпершу. Нині вже подають, що шкода винесе межи 6 а 10 міліонами долярів.

Життє в Сан Антоніо іде уже нормальним трибом, але ще треба буде довгого часу, заким усунеться сліди повени. Число погибших в місті виносить 49, але ще й досі не найдено цілого ряду людий. Вчора найдено над рікою в Тернирс Джин чотири тіла. Міські власти думають розкопувати великі маси намулу, нанесені ріками, шукаючи за тілами погибших в час повени людий.

ПРЕМІЄР ВІТОС ХОТІВ ГОВОРИТИ „З РУСКІМ ЛЮДКЕМ".

Остання поїздка премієра Вітоса до кількох повітів Східної Галичини мала на меті чисто політичні справи, а іменно охоту безпосередно зближитися до „руского людю". На ратунок приїхав сам новочасний Пяст — хлоп з хлопуф, пан Вітос, що на польській державі на лісах і на збіжу — доробився величезного маєтку, про що часто пише „Слово польске". Старости одержали наказ з гори зорганізувати депутації руських влосцян і як можна також і української інтелігенції. Те все однак не вдалося. До Вітоса явилися — про що доносять з кількох повітів, — між иншими із Рогатина, де приїздив Вітос, тільки іменовані старостами війти і то лише на виразний розказ старости. Сучасний Пяст таки не зблизився до руского людку і на будуче може конферувати хиба тільки з редакторами „Рідного Краю", що виходить між иншими і за підмогою його партії.

ПОЛЬСЬКИЙ ПЛЕБІСЦИТ.

Магістрат міста Бібрка заряди плебісцит. Переводить його секретар магістрату в цей спосіб, що при конскрипції запитує міщан: „Чи хцеце належич до Польскі, чи до Украіни?" Люде звичайно або відказуються від відповіди або безрадні заявляють: „Прошу пана, ми Русини". За це кидається на них п. Стахурскі з лайками: „Алє гадай, бо ці в писк дам", а далі грозить наложенням грошевої гривни. Такими способами розпочинає бобрецьке старовство плебісцит.

УКРАЛИ 100.000 ШВАЙЦАРСЬКИХ ФРАНКІВ.

В польсько-швайцарській торговельній палаті в Варшаві викрито дефравдацію на суму 100.000 швайцарських франків, які свого часу вручило міністерство віцепрезидентови палати Богумилові Вількожевскому на вирівнання рахунків палати. Вількожевскі присвоїв собі гроші і 60.000 зложив в банку в Ст. Галлен, а за решту відкрив торговельний дім в Варшаві.

ХОЛЄРА В БАРАНОВИЧАХ.

Голодуючі утікачі з Росії занесли холеру до Польщі. В Барановичах було вже кілька випадків тої хороби. Голодні переходять без ніякої контролі границю і граблять по дорозі всяку живність. Тамошні мешканці називають це „новою більшовицькою офензивою".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОМЕРЛА ЖІНКА ПІЛСУДСКОГО

В четвер, дня 18. серпня с. р. перевезено тіло помершої жінки начальника польської держави, Марії Пілсудскої з Кракова до Вільна. За домовиною ішов брат начальника польської держави, делегація офіцерського корпусу і представники всяких урядовців. Начальника польської держави не було, бо як доносить „Напшуд", перебуває на великих маневрах в Добжицах, біля Полоцка.

НЕДОСТАЧА ПАШІ В ГАЛИЧИНІ

Слота при кінці весни і спека літом спричинили великий брак паші. Літна посуха і спека спалили до тла отаву. В наслідок недостачі паші вже тепер не знають селяни, чим кормити худобу. Під зиму положенне стане ще сутріщнє. Тому то селяни масово продають скотину, а з другої сторони ціни на пащу йдуть постійно в гору. Сего тижня платять у Східній Галичині і на Волині за 100 кільограмів сіна около 2300 польських марок, а за прасоване сіно 2.500 марок. За бальконіщини платять 3.300 марок люко стація.

ДИВА ПРИРОДИ.

З Трянсвалю, Оранії і других провінцій полудневої Африки доносять про морози і значні опади снігу. Треба памятати, що сі краї лежать майже під зворотником, значить в ширині північних берегів Африки.

НЕСПОДІВАНИЙ КІНЕЦЬ.

Цілком несподівано закінчилось одно вінчанне в німецькім місті Готі. Молодий, скрипак з місцевого театру, зявився зі своєю нареченою перед шлюбним урядником (шлюб був цивільний). На звичайне запитанне урядовців, чи бажає він взяти наречену своєю дружиною, наречений голосно відповів „ні!", взяв шапку й зник.

Шляхотні титули подешевіли.

Цілий світ знає, що в Італії можна за гроші купити собі всякий шляхотний титул — барона, графа, князя. Досі се коштувало великих грошей, та нині, мабуть з огляду на загальну світову крізу, ціни на італійські титули також потаніли. Після нової такси титул князя коштує 10.685 лір для одної особи й 21.000 лір для цілої родини, титул герцога — 9.600 і 10.500 лір, титул маркіза—7.500 і 15.000 лір, титул графа—6.450 і 12.000 лір, а титул барона можна мати за 5.400 лір для себе й за 10.800 лір для родини.

Коли взяти на увагу, що на американські гроші італійська ліра варта щось з 5 центів, то вийде, що за 300—500 долярів кождий Американець може „ушляхотнити" себе й свій рід.

СПРАВА МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ З ІРЛЯНДІЄЮ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 13. вересня. — Члени ірляндського революційного парляменту („дейл ейреанн") зіхались нині на тайну нараду, яка відбудеться завтра у справі конференції з британським правительством в Інвернес, в Шотляндії.

Вгадують, що „дейл айреанн" приїме британське предложенне і назначить делегатів, які мають поїхати на конференцію, що назначена на 20. с. м. в Інвернес.

ЗВИНЕННЄ ЛЬВІВСЬКОГО НАМІСНИЦТВА.

Генеральний делегат розіслав до всіх урядів, підчинених намісництву, комунікат, в якому повідомляє, що з днем 1. вересня с. р. перестає істнувати львівське намісництво, а на його місце входять в життє як власти II. інстанції воєвідські уряди в Кракові, Львові, Тернополі і Станиславові.

ПОЛІЦІЯНТИ КРАДУТЬ В ГАЛИЧИНІ

В селі Гута щирецька, львівського повіту, поліція Ляхович і Казновскі (з львівської поліції) зайшли до селянських огородів і накрали мішки огірків. Злодіїв зловили місцеві дівчата (Шляхетка і Дихтановська), набили і віддали громадському урядови. Громадський уряд присудив заплатити 3000 м. на костел, що й сталося. Поліцаїв звільнено і вони дальше повнять службу при зелізничій рухомій сторожі на Підзамчу.

ПРОФЕСІЙНИЙ РУХ У ЯПОНІЇ.

Японський пролетаріят значно відстав в своїй організації, як економічній, так політичній, в порівнанню з сучасним станом робітничого руху в Европі.

В Японії начисляється всього 794 заводових спілок, які в значній своїй частині дуже ще далекі від дійсно клясово свідомих організацій. На чолі заводового руху у Японії бачимо гірників, які мають 12 гуртів з загальним числом 46.766 членів. Загальне число заводово зорганізованих робітників в Японії виносить 230.000 душ.

До сього часу має силу поліційний закон, що забороняє всякі виступи, страйки і подібні иниші прояви робітничого руху. Тому кождий страйк обовязково тягне за собою увязненне провідників. Але ся політика уряду природно впливає на робітничу масу якраз проти його мети, а саме з боку пролетаріяту помічається все більший опір.

Так на другому конгресі найбільше мітно організованої професійної спілки металевих робітників у жовтні 1920 р. було вирішено приняти принцип клясової боротьби, що для відсталого руху в Японії є величкий крок вперед.

Скількість страйків також протягом часу швидко росте. Так в 1914 р. було лише 50 страйків з числом учасників 7904, тоді коли в 1919 р. страйків було вже 497, а взяло в них участь 63.137 робітників.

МІСТО АРЕШТУ ЗАСЛАННЄ ДО РОСІЇ.

ВАШІНГТОН, 13. вересня. — Американські урядники застановляються над справою чотирох російських горожан, засуджених і увязнених за агітацію проти вступлення до американської армії підчас війни. Урядники застановляються над тим, чи не можнаби їх випустити на волю, під услівєм, що вони виїдуть до совєтської Росії і більше до Америки не вернуть. Межи чотирома арештованими є одна женщина. Мущини сидять тепер в тюрмі в Атланта, а женщина в Джеферсон Сіті, Мезурі.

В ПОЛЬЩІ ЗАНОСИТЬСЯ НА ПЕРЕВОРОТ

ВІТОС УСТУПИВ.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 10. вересня. — Цілий польський міністерський кабінет разом з премієром Вітосом уступив.

ГЛОМБІНСЬКИЙ ХОЧЕ БУТИ ПРЕМІЄРОМ.

ВАРШАВА, 12. вересня. — „Селянське" правительство Вітоса упало і цілий його кабінет уступив.

Польські часописі піддають кандидатуру д-ра Станислава Гломбінського зі Львова на президента міністрів і міністра скарбу. Його приклонники вірять, що він розвяже трудне польське положеннє. Він недавно вернувся з Америки, де студіював фінансові відносини.

Замітка. — Др. Станислав Гломбінський є одним є провідників вшехпольської партії з найзавзятійшим ворогом Пілсудского. Колиб Пілсудский мав його покликати на становище премієра, то хиба на підставі якогось торгу з вшехполяками.

Слід зазначити, що Гломбінський не приїздив до Америки студіювати тутешні фінансові відносини, бо він тут був дуже коротко, а не знаючи англійської мови, не міг навіть з ніким з американських фінансистів розмовитись. Він „студіював", кілько тут польські „народові" (вшехпольські) організації мають гроший і, „простудіювавши" красно, вивіз від них $100,000 на агітацію за своєю кандидатурою.

ПІЛСУДСКИЙ ГОТОВИТЬСЯ НА ДИКТАТОРА

БЕРЛІН, 12. вересня. — Вісти з Варшави доносять, що там тепер ведеться агітація за проголошеннем маршалка Юзефа Пілсудского, теперішнього „начельніка паньства", военним диктатором Польщі.

В останньому часі Пілсудский назначив на найважнійші місця найвірнійших своїх приятелів споміж генералів та офіцирів. Коло палати Пілсудского, „Бельведеру", уставлено кілька полків найвірнійших жовнірів.

Польський „сейм" розпущений, а нового досі не скликувано. Все вказує на те, що в Польщі готовляться до якихось важних перемін.

У Варшаві є провідник російських лібералів Борис Савінков, котрий веде переговори з Пілсудским в справі нового нападу Польщі на Росію.

ПІЛСУДСКОГО ХОТЯТЬ ЗА „КРУЛЯ" ОБІБРАТИ.

БЕРЛІН, 13. вересня. — Протягом трох днів по уступленню кабінету Вітоса розпочалася в Польщі голосна агітація, аби Пілсудского вибрано королем Польщі.

Австрійсько-польська мілітаристична партія, якої Пілсудский є провідником, стремить до вибору Пілсудского королем від часу, коли тому 18 місяців Падеревського усунено з премієрства. Ся мілітаристична партія не теряє часу, з уваги, що польський „сейм" розпущений ,а новий не скликаний, і на ділі тепер Пілсудский є одинокою владою в Польщі.

Вшехпольська газета „Ржечпосполіта" пише, що теперішня хвиля принесла в Польщі не лише кабінетову, але й державну крізу.

Дневник „Курер Поранни", орган Пілсудского, мовчить про цілу міністерську і державну крізу.

Дневник „Курер Польскі" пише так: „Коли ми відбудували польську державу, ми не поставили символа, який би апелював до мас. Тепер же в критичній хвилі ми мусимо сказати се, що відчувають і думають міліони. Республіка не дала нам жадного символа польської державної влади і не перетопила польського народу в польську державу. Якби давнійше роблено заходи для переміни республіки на монархію, то вважали-б се за военний крок, але тепер вже сього не будеться вважати за военний крок.

Польські лібералі є занепокоєні сим рухом, але Пілсудский має всю владу в своїх руках, бо він створив свою особисту військову машину, в якій верховодять лише австрійсько-польські мілітаристи.

ІЗ СЕСІЇ ЗБОРУ ЛІГИ НАРОДІВ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 13. вересня. — Нинішня сесія Збору Ліги Народів була дуже оживлена агітацією з приводу виборів до Постійного Суду Міжнародної Справедливости, і до Ради Ліги Народів.

Всі представники всіх держав заступлених в Лізі, мають вибрати 11 судів до Міжнародного Суду, а до Ради Ліги Народів можуть увійти 4 нові представники на 4 місця непостійних делегатів від держав, що заступлені в Лізі.

Ведеться горяча агітація й укладають ріжні пляни та комбінації.

Вибори будуть у второк, 14. с. м.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЗРОСТАЮЧА ДОРОЖНЕЧА.

Департамент Праці у Вашінгтоні подає до відома зібрану урядниками статистику про кошти життя в 15 головних містах Злучених Держав за один місяць, а саме від 15. липня до 15. серпня.

Кошт поживи в подробичній продажі за той час на загал зростав. Найбільше підросла ціна на поживу в місті Рочестер, де звижка виносить 8 процент. За сим містом іде Ню Йорк, де за сей місяць ціни підросли о 7 процент, далі Болтимор з 6 процентами, Мілуоке, Нюарк і Норфолк з 6, Чарлстон, Вест Верджінія, Луисвил, Манчестер і Портленд, Мейн, з 4, Гавстон з 3, Бют і Делес з 2, і Мінеаполис з 1 процентом.

Таке порівнанне виходить, коли порівняти подробичні ціни за їду дня 15. серпня з ціною дня 15. липня. Коли порівняти ціни дня 15. серпня сього року з цінами 15. серпня минувшого року, то вийде, що ціни сього року значно упали: В Бют о 30 процент, в Луисвил о 28, і так далі, аж до Ню Йорку, де ціни впали о 22 процент.

Коли однак порівняти теперішні ціни з перед военними цінами, то вийде значне підвисшення цін. І так, коли порівняти ціни на їду в подробичній торговлі в 1913. році з цінами дня 15. серпня сього року, то ціни з сього року є висші від попередних о 62 процент в Манчестер, о 60 процент в Бафело і Мілуокі, і так далі аж до Рочестеер, яке має тепер ціни о 43 процент висші, як мало в році 1913.

Виходить, що ціни за поживу в подробичній торговлі тепер значно висші, як вони були перед війною. Від закінчення війни є певна поправа на краще, тобто до обниження цін, але зате за один місяць в середині літа сього року ціни підійшли троха до гори.

ХРУНІВСЬКА СЛУЖБА.

Поляки є специялісти у витворюванню хрунівства серед сусідних народів, які вони від віків поневолювали, іменно серед Українців, Білорусинів і Литовців.

Зноваж Українці в Галичині є специялісти в нищенню хрунівства. Сама назва „хрунь", яку Українці надали польським рабам, вказує, що вони вміли до них взятись. Завдяки нищенню хрунівства нині наша бідна Галичина може похвалитись перед світом, що вона як скала стоїть одним фронтом проти Польщі, а за Польщею пійшли ТІЛЬКИ ОДИНИЦІ, безхарактерні хруні, що продались за гроші.

Лідером тої горстки хрунів в Галичині є „соціяліст" (такий „соціяліст" як Бориско) Михайло Яцків. Він має сповняти головну хрунівську службу.

Та служба є того рода, що навіть польські пани, службодавці нею гордять.

Наприклад пускати в світ найочевиднійшу брехню, то вже і польським панам іноді соромно. Але хотяй і не соромно, то пощо тої фатиґи, як їх виручить платний наймит і за свого пана вже набреше, кілько пан хоче.

Отже коли хотять польські наїзники в Галичині настрашити Українців, що справа освободження їх краю вже пропала, а мають на се готову з Варшави брехню, то її перше пускають через свого Яцкова. Він помістить таку брехню у своїм „Рідним (?) Краю", ніби з „дипльоматичних" жерел, а за ним вже далі подає польська преса яко новість „з рускіх зьрудел", або „зе сфер рускіх" і тоді гадає, що Українці в Галичині вже є настрашені і знеохочені до боротьби і витривалости.

Саме тепер Яцків пустив зі своїх жерел, а польські ґазети далі се пустили з „рускіх зьрудел", що аліянти згодились віддати Польщі Галичину яко відшкодованне за те, що Польща стратить Горішній Шлеск в користь Німеччини.

Таку вість дістав пан Яцків з „дипльоматичного" жерела від Райнлендера, директора поліції у Львові, а ціль її — страшенне і знеохочуванне Українців до боротьби.

Певна річ, що такі „жерела" і такі „вісти", до яких Яцкова польські пани пускають, не мають жадної вартости, а також само і його страшенне не має жадного значіння, бо хрунів уже в Галичині не бояться ані не слухають. Поправді, то вже лекше хруням оперувати в Америці аніж в Галичині, але і тут хрунівству довго не бути.

ПРОТЕСТИ ДО ЗБОРУ ЛІҐИ НАРОДІВ.

З нагоди сьогорічної сесії Збору Ліґи Народів українські орґанізації в Америці вислали протести проти продовжування польської військової окупації Галичини, а з домаганнєм увільнення сього українського краю з польського наїзду та признания йому права самоозначення.

Всі телеграфічні протести, яких відписі прислано до нашої часописі, помістимо за порядком.

Досі одержали ми кількадесять телеґрам, які починаємо нині містити.

1.

Український Народний Союз вислав отсю каблеґраму:

Dr. Van Karnebeek
President League of Nations Assembly
Geneva, Switzerland

Ukrainian National Association the oldest and largest benevolent organization in the United States appeals to sense of justice of League with request that League give ear to cry of agony sent out by four million Ukrainians in Galicia and free these helpless people from cruelties and oppressions of Polish military occupation. Allied victory gave right of self-determination to Galician people who therefore proclaimed independence and elected Government of National Assembly under Doctor Petrushevich. Fruits of self-determination were destroyed by Polish territorial cupidity. Surely League of Nations as dispenser of justice will not let this crime go unpunished

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION:
Simon Yadlovsky, President
Roman Slobodian, Secretary
John Kashtaniuk, Secretary.

2.

Український Народній Комітет вислав отсю каблеґраму:

Dr. Van Karnebeek
President League of Nations Assembly
Geneva, Switzerland.

Polish occupation and administration of Ukrainian Galicia consists of a systematic campaign of wholesale executions, internments, and deportations. Poles terrorize Galician people through wanton incendiarism and brutal intimidation. Ukrainian schools are closed, Ukrainian churches are profaned, Ukrainian clergy are reviled, Ukrainian publications are suppressed, Ukrainian officials are dismissed from civil service, Ukrainian students are barred from higher schools, Ukrainian young men are impressed into the Polish army, and Poles are imported from Poland to replace the Ukrainians who were killed, interned, deported or taken into the Polish army. The Ukrainian National Committee of the United States, embracing in its membership over six hundred thousand Galician natives, most solemnly protests against this flagrant violation of the most sacred rights and privileges of civilized peoples. We cannot urge too strongly that the Polish occupation be terminated and the legal Government of the Galician people, the National Assembly headed by Doctor Petrushevich, be restored to power.

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE OF U. S.:
Vladimir B. Lototsky, President
John Dobriansky, Secretary.

3.

Редакція „Свободи" вислала отсю каблеґраму:

Dr. Van Karnebeek
President League of Nations Assembly
Geneva, Switzerland

Svoboda leading Ukrainian daily newspaper in America is confident that Polish crime against four million Ukrainians in Galicia will finally be amended by League of Nations. In name of our readers we respectfully demand withdrawal of tyrannous Polish occupants and restoration of Galician National Assembly under presidency of Doctor Petrushevich.

Emil Revyuk, Editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

4.

О. Петро Понятишин, адміністратор української греко-католицької дієцезії вислав отсю каблеґраму:

Dr. Van Karnebeek,
President League of Nations Assembly
Geneva, Switzerland

Ukrainians in America numbering about one million protest against continued military occupation of East Galicia. No mandate is held by Poland or any other nation in East Galicia and this region is under sovereignty of Allied Powers. Hence military occupation illegal, unjust and unwarranted. Kindly recognize Ukrainian Western Republic under President Petrushevich on the principle of self-determination.

P. Poniatishin,
Administrator Ukrainian Catholic Diocese, Newark, New Jersey.

(Далі буде).

ЯК ПИСАТИ ТЕЛЄҐРАМИ ДО ЛІҐИ НАРОДІВ?

На питання з ріжних сторін, як писати каблеґрами до Збору Ліґи Народів, подаємо отсе для прикладу кілька таких взірців. Кожда громада чи товариство може собі вибрати одну з таких каблеґрам і вислати зі своїми підписами.

Всі каблеґрами треба адресувати так:

DR. VAN KARNEBEEK,
President League of Nations Assembly,
Geneva, Switzerland.

Каблеґрами добре посилати за половину ціни, а посилати треба скоро, бо вже маленько часу остається.

Ось ті взірці, як укладати каблеґрами:

For humanity's sake rescind Polish occupation of Ukrainian Galicia and save oppressed Galician people from further atrocities and outrages of Polish militarism

.... thousand Galician Ukrainians residing in.................. respectfully demand justice for their brethren in Galicia STOP Remove Polish occupant and restore National Assembly under Doctor Petrushevich as Galician people desire

Americans of Ukrainian extraction and Ukrainians residing in......... appeal to League to expel Polish invaders and oppressirs from Ukrainian Galicia STOP Galician people acknowledge legality only of Government headed by Doctor Petrushevich STOP Since political status of Galicia still remains to be defined why not define it in accordance with will of Galician people.

In name of humanity civilization and permanent peace in Eastern Europe and the principles for which millions of Allied soldiers laid down their lives we urge League of Nations to observe and secure political status of Galicia as determined by people themselves namely independence under rule of National Assembly headed by Doctor Petrushevich

Natives of Galicia residing in..... bitterly denounce cruel occupation of Galicia by Polish imperialists and beseech League of Nations to compel observance of principles of Self Determination according to which Galician people proclaimed independent Republic and set up their own Government the National Assembly under Doctor Petrushevich

The .... Society of .... consisting of Galician Ukrainians solemnly protests against the Polish occupation of Galicia characterized by religious and racial persecution economic discrimination lawlessness and medieval intolerance which are and always will be the sole means whereby the Poles can maintain their unlawful foothold in Galicia STOP We respectfully demand restitution and recognition of people's National Assembly under Doctor Petrushevich

East Galician problem cries for solution STOP Terminate cruel Polish occupation and restore Galician National Assembly under Doctor Petrushevich the only Government elected and acknowledged by Galician people

Ню Йорк, дня 12. вересня, 1921.

За Українське Інформаційне Бюро:
Юрій Андрейко.

ДИПЛЬОМАТИЧНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ (ГАЛИЦЬКОЇ) РЕПУБЛИКИ У ВАШИНҐТОНІ.

Відділ II (фін.-торг.)
Ч. 163 — 21.

ОПОВІСТКА.

Хто хоче закупити БОНД ПОЗИЧКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ, нехай подасть точно своє імя і адресу та перешле гроші, або американські Ліберті Бонди на слідуючі способи:

1) Прямо на адресу: Diplomatic Representative of Galicia (2nd Dept.), 1901 Columbia Road, Washington, D. C.

2) а) Через Відділи та Братства Українського Народного Союза, Провидіння, Народної Помочі або Згоди Братств.

б) Через парохії української греко-католицької Дієцезії.

в) Через парохії укр. греко-православної Дієцезії.

г) Через Окружний Комітет в Шикаґо і Ліґу Ситезенів в Филаделфії, Па.

ґ) Через окремі місцеві Комітети, вибрані для сеї цілі на прилюдних зборах.

д) Вкінці через ті інші інституції, комітети та поодинокі особи, які викажуться відповідним уповажненнем від Місії.

Бонди виставлені на 5, 10, 25, 50, 100 долярів.

УВАГА: Хто зложив гроші, а не одержав в короткім часі бонда, нехай сейчас реклямує. —24

ЗА ФІНАНСОВО-ТОРГОВЕЛЬНИЙ ВІДДІЛ:
Д-р Березовський **Д-р Мишуга**

ІСТОРІЯ, ЯКИХ ТЕПЕР БОГАТО.

(Спеціяльна кореспонденція з Галичини).

Вертаючи ц. р. до Галичини, подорозі з Київа до кордону зійшовся я випадково з одним півінтелігентним галицьким молодим селянином. Вертав він до дому. Галичину покинув ще 1919 року з відворотом галицько-українських війск на Велику Вкраїну. Тут служив він в укр. війсках аж до цілковитої їх ліквідації більшевиками. Тепер тікав з більшевицького війска, куди попав в зимі 1920 року ради насушного хліба. Я розговорився з ним про його недавнє минуле, про причини, які спонукали його покинути червону армію і він росказав мені таке:

По розбиттю укр. національних війск на Поділлю минулого 1920 року, попав я в більшевицький полон. Знаючи, яка доля чекає нас всіх, полонених Українців (мали нас одіслати на якісь роботи в Росію) втік я на волю ще подорозі з Винниці до Київа. По Київщині блукав я до пізної зими. Не маючи одежі (при полоненню обдерли нас до чиста) і шматка хліба, а до того не можучи знайти якоїнебудь роботи, рішився я поступити охотником в червону армію. В Умані зайшов я до військової комісії і тут прийняли мене зараз до піхоти. Дістав я поганеньку одежу, чоботи, і таким способом зразу став „красно-армейцем 45 дивізії. Кормили не зле, роботи не було майже ніякої і жити булоб не погано, як би... як би не ці кляті карні експедиції, які часто треба було одбувати по селах. — Тут він нагло насупився, злісно сплюнув і задумався.

„А що ви робили в тих карних експедиціях"? — кинув я по хвильці, щоб перервати його задуму і заставити росказувати дальше.

„Ет, бодай не згадувати" — почав він дальше тягнути свою історію.

„Річ в тому, що селяне не хотять виповняти хлібної роскладки, цебто не хотять давати більшевикам в місто ні хліба, ні мяса ні ніяких продуктів. Більшевики дуже за це на село сердяться, називають селян бандитами, контрреволюціонерами, не церемоняться з ними і силою зброї забірають все, що попадеться на очи. Я теж не знавши гадок селян, сердився на них за те, що не дають містові хліба. Не вмирати-ж нам з голоду. Тому, коли посилали нас в ці карні експедиції „собирать хлеб", так ми вже „собирали" ревно, хоч з горла дерли, а стягнули все. Не помагали тоді ні мужицькі просьби ні жіночі сльози. Забирали ми всю міру приписаних з гори продуктів, а коли чого в кого не було, на ринку купити мусів і оддати, а то забирали тоді в його що иньше в десятеро більше. От тоді побачив я, що діється тут несправедливість. А походила вона звідти, що з кожного господаря стягали понад його стан, при чому за хлібом приходять по два й три рази до року. Не диво, що терпець вривається тоді селянам і з роспуки хапаються вони крайного. Десь як зпід землі добувають рушниці, кулемети, а то йдуть з вилами, топорами, словом, хто що має — і починається нам тоді робота, „правдива експедиція". Коли село мале, а постаньчих ватаг близько нема, то робота наша коротка: Поарештувавши сміліщих з селян (їх передавали ми негайно в Умань, а там „засудивши" їх розстрілювали. Розстрілювали їх спеціяльні карательні відділи, складені з молодих комуністів т. зв. „комсомом" — комуністичний союз молодіжи), брались ми тоді за стягання роскладки. По приказу забирали ми тоді звичайно в десятеро більше, як належалося, абголюючи до чиста чи шпихлірі, чи скрині. А що вже тоді кожен з нас для себе награбив, то й не згадувати. Довго опісля було чим „гуляти", попиваючи самогон" (горівка комашньої роботи селян) — падісно згадував мій оповідач.

„Але було й гірше. Особливо тоді, коли повстане велике село або й кілька сіл, та ще прийде їм в поміч який повстаньчий загін. О, тоді повставало таке пекло, що хоч або головою накладай, або тікай куди очи несуть. От такі то події спонукали мене плюнути на цю песю службу і як небудь їхати до дому. Найгірше таке пекло, як памятаю, трапилося мені перед самим новим роком" — тут він на хвильку призадумався, як би перемагаючи в собі спомин чогось дуже неприємного. А що справді було воно для його дуже неприємне, то й вираз його лиця змінився, став серйозний і строгий.

„Тоді ціла наша дивізія дістала приказ — почав він далі — негайно виступити в волость Тальне, уманського повіту. Комісари говорили нам, що туди приїхала невелика повстаньча банда і не дає зібрати хлібної роскладки. Здивувало нас тільки те, на віщо висилали з нами й другу дивізію та ще й полк кавалерії. (Хоча большевицькі дивізії рахують не більше 1000—1500 чол.) Буде робота — подумав я. Щоб вернутися живому, а там треба буде старатися увільнитися від тої собачої служби, хоч був я при їй всього один місяць, а вже дуже не сподобалося мені життя поміж москалями. Прийшовши під волость, розвернулися ми в бойому лінію і почали наступати. Та тут виявилося, яка то „невеличка повстанча банда". Перед нами затріскотіли рушниці, залопотіли кулемети, засвистіли кулі так, що в першу чергу ми одскочили і давай розбігатися, хто куди. З бідою позбірали нас наші команданти, дивізіонер, якийсь рудий жидок на кони, звернувся до нас з промовою, з якої ми узнали, що треба взяти чотири села і розбити ватагу Дерещука. Це нас не втішило, бо всі з нас зі слухів добре знали, що таке отаман Дерещук. Бороться з ним було важко. Але в атаку на найблище село ми пішли, та тільки його не взяли. Прийшлося рити в снігу ями і починати позиційну війну. Наші дві дивізії і полк кавалерії оточили повставші чотири села волости Тальне і почали бльокаду. Селяне під рукою привідців Дерещука (учитель по професії, при Директорії комендант міста Уманя, тепер визначний повстаньчий провідник на Правобережжу) організувалися добре, а їхнє завзяття і рішення, що краща смерть, як оддати себе на ласку більшевиків, робили нашу облогу затяжкою. Справді, атаки наші на село одбивали повстанці добре, при чому малий їхній відділ, скочивши в наш зад наробив тут такої паніки, що вмент наша лінія розбіглася. Довго доводилося нашому дивізіонерові опять збирати нас купками. Не помагала й наша кавалерія, бо повстанці теж мали добре вишколених своїх їздців. При тому в боях впало вже кілька наших і военна ситуація показувала не в нашу користь: Через пустий вогонь взяти села було не можливо, зі всіх боків треба було боятися несподіваного нападу повстаньчих ватаг, завзяття повстанців і трусість нашого війска — все це склалося на це, що наш довізіонер вкупі зі своїм товаришем мусіли попросити з Умані помочі. Через день прийшла в поміч ще одна дивізія (біля 1000 чол.) і ми серед великого проливу крови на пятий день взяли ці села. Але Боже мій! Що там було за видовище"?!

„Приходилося здобувати кожен крок. Кожна хата була твердинею, кожна жінка і десятилітня навіть дитина вояком. Богато тоді згинуло наших, але богато і повставших. Більшість хат чотирьох цих сіл спалено, багатьох з цих, що не згинули в боях, поарештовано і по негайному присудові порозстрілювано. Пригадую собі, як в одному гуртку вели повязаних до купи чвірками 60 молодих здорових жінок. Вивели їх в балку, порозділювали, познасилували і тут же на місці порозстрілювали, а котра з них ще кидалася, так ту прокололювали списами. Малолітних дітей і тих нещадили. Дівчаток знасилували, а потім убивали, а хлопців зразу кінчали на місці. Селянське майно розграблено, а що осталося, пішло „на казну" — цеб то комісарам по кишеннях. Чоловіків половили і порозстрілювали мало, бо багато з них повтікало з повстанцями в ліси. А гнатися туди за ними, ми боялися. Був я на австрійській війні, але такої дикої різні та ненависти там я не бачив. І тепер ще гидко мені, як згадаю деякі сценки тої „карної експедиції": Там вивели старушку і кольбою по голові поклали її на місці нежиvою, бо її син „бандит", он там ведуть 15-літнього хлопця, а що він опирається, то красноармеєць прикладає йому до голови рушницю і вистрілює і хлопець падає лицем до землі, хоче піднятися, але нагло дістає чоботом по голові і нерухомо падає на землю; в другому місці горить хата, а з загороди біля неї повиганяли худобу і вибірають, яку зарізати; десь з близька чується жіночий крик отчаю і благання сплетений з дикими погрозами красноармейця — словом чисте пекло. Навіть попа, що до нічого не мішався, і його вбито, а жінка од знасилування вмерла. Та сама доля стрінула й учительку. В „бандитських", як їх називали большевики, селах всім попало" — з якимсь тягарем на душі кінчав мій сопутник. По його виразі лиця, по скупим словам, я бачив, що там мусіла творитися справді некольна картина. Він сам одчував гидоту совершившоїся в Тальному історії, але не вмів її докладно росказати. Мене одначе історія ця ні крихти не здивувала, бо про ниж чув я сотні разів на Полтавщині і Катеринославщині. Дика кривава росправа з повставшими селянами против комуністичної безглуздої самоволі (в тому випадкові з Тальним, зажадали більшевики, як потім додав сам оповідач, за богато хліба з села) — це зараз буденні явища по всій Україні, що родяться, як гриби по дощи. Вони зараз необхідні, коли укр. народові суджено скупатися в своїй крови, поки ступить в обітовану землю.

Калуш, 12. серпня 1921.

В. Білинський.

ВІРА, НАДІЯ, ЛЮБОВ.

Зневажений наш храм,
Зруйнований наш дім,
Одно осталось нам,
Одно на світі всім —
Віра.

Сторощені списи,
Пощерблені мечі,
Що серцю ти даси
І що даси душі? —
Надію.

Обсипався наш квіт
В болото, в сльози, в кров.
Де єсть той лік, щоб світ
Уздоровити знов?
Любов.

Богдан Лепкий.

ДОПИСІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Поклик до Українців золочівського повіту.

Дорогі Земляки!

Комітет Рідної Школи в Золочеві просить нас, яко своїх земляків тут на вільній земли Вашінґтона, щоби ми помогли йому своїми жертвами підтримати свої рідні школи.

Ідучи за кличем „В рідній школі наша будучність", завязався в Ню Йорку тимчасовий комітет, котрий зібрав на висше згадану ціль $75.50. Сю суму зложили слідуючі жертводавці: М. Сембай, Г. Кладек, М. Кіндзерський, Й. Грицай, Юлія Шміт (з дому Кіндзерська) і О. Гундяк по $10.00; М. Сембай $5.00; Анастазія Назар, Чемола і М. Ганьошин по $2.00; Д. Мединський, М. Наливайко, Євдусишин і Й. Назар по $1.00; П. Петрів 50 цнт.

Отже ми, яко тимчасовий комітет, удаємося з просьбою до своїх земляків із золочівського повіту і з инших повітів о жертви на згадану ціль. Чи подумали Ви коли, яку вагу мають діти, зглядно їх виховання в історії народу, а особливо нашого, що найшовся серед інакших обставин як всі инші народи? Наш рідний край, Галичина, знаходиться в морі нещасть. Проклятий Лях відобрав від наших дітий те, що найдорозше, а се науку. Українська дітвора мусить шукати помочі в науці межи своїми. Сю поміч ми мусимо нашим дітям подати. Від сього обовязку не повинна ухилитись ані одна людина, котра почуває себе членом України. Тут ходить о найбільший скарб, о будучність народу, о виховання нашого наймолодшого покоління.

Дорогі Земляки! Хвиля дорога! Звертаємося до Вас не з просьбою о милостиню, а тілько кладемо Вам на совітсть будучність України, яка криється в нашім наймолодшім поколінню. Доля поставила нас тут у красші відносини ніж наших братів у старім краю. Їх руки закуті в кайдани, уста їх заперті, але вони на дусі не упали. Вони звернулися до нас з горячою просьбою о підмогу на Рідну Школу. Коли ми хочемо стати на просвітім поли поруч з другими народами; коли хто має хоть дрібку совісти в своїй душі; хто любить свій рідний край; хто не хоче бути рабом на своїй рідній земли; хто болючо відчуває затрату національности серед нашого наймолодшого покоління — то нехай спішиться з жертвами.

Подумаймо, дорогі Земляки, що станеться з українською дітворою, коли ми будемо сидіти з заложеними руками. Пригадаймо собі, що діялося ще за австрійських часів в нашім краю по школах; як то Поляки селянсько-робітничих дітий не допускали на висший степень науки, бо боялись утрати свого панованя на случай, коли Українці будуть просвічені. А що діється тепер? Ляхи кольонізують нашу рідну, потом і кровю наших батьків, дідів і прадідів зіллягу землю. Де були по школах українські учителі та учительки, то їх Ляхи виганяють, а на їх місце посилають свої матечки та ріжних їм подібних катів, котрі хочуть винародовити наше наймолодше поколінне. І ми маємо на се байдужно дивитись? Ні! Коли хто почуває себе сином неньки України, то не повинен відмовитися від повисше згаданої цілі, бо утримання школи потягає за собою богато праці і гроший.

Віримо, що сей поклик відізветься голосним відгомоном в серцях свідомих Українців і вони негайно поспішать з помочию та поможуть поглибленню національної свідомости серед українських дітий і причинятьсся до належного їх виховання, подібно як се діється у всіх культурних народів.

Дорогі Земляки з Ню Йорку і околиці! Закликаємо Вас у порушеній тут справі прийти на **загальні збори, котрі відбудуться в суботу, 17. вересня б. р., о годині 8-мій вечер, в офісі під числом 244 евеню А, на розі 15-тої улиці в Ню Йорку.**

Ті, котрі хочуть післати яку жертву, просимо слати на адресу: **Никола Кіндзерський, 4 First Ave., New York City.**

За всі жертви ми з гори сердечно дякуємо.

Комітет.

ІСТОН, ПА.

Купуйте бонди Галицької Держави!

В нашій місцевости підписалися на державну позичку Галицької Републики: Тов-о ім. Богдана Хмельницького, 137. відділ У. Н. Союза, $50; Іван Малимук і Филимон Сабатий по $25; Іван Крочак, Андрій Василик, Олекса Питляр, Василь Дроботий і Михайло Драпинський по $10; Михайло Колодруб і Ілько Верисюк по $5. — Разом $160.

Ті Українці, котрі ще доси українських бондів не купили, нехай будуть ласкаві потрудитися на **збори, які відбудуться в місцевій читальни „Просвіти" в неділю, 18. вересня б. р., о годині 2-гій пополудни.**

Любі Браття і Сестри! Кличемо до Вас в імени наших мучених братів, котрі з розпукою простягають до нас свої руки і просять о поратунок. Хто бажає волі і свободи свому рідному краєви; хто хоче, щоби Ляхи не називали нас „бидлом"; хто не хоче, щоби наш бідний нарід загибав по ляцьких тюрмах; хто не хоче, щоби мазурське гайвороннє обсідало нашу рідну землю; хто має в своїм серци хоч трошечки жалю до катованого Ляхами українського народу—сей прийде напевно на заповіджені висше збори і сповнить свій горожанський обовязок, купуючи хоч один бонд нашої галицької держави.

Не слухайте, Браття і Сестри, тих виродків нашої суспільности, котрі по кутах горлають, що вони Україні нічого не дадуть, бо Україна їм нічого не дала. Дайте Ви наперед Україні те, що Ви повинні дати, а вона за се відплатиться Вам сторицею! Обітріть слези заплаканій Матери, то тоді вона до Вас усміхнеться і Ви будете щасливі.

Михайло Драпинський,
секр. 137. від. У. Н. Союза.

АЛЕНТАВН, ПА.

Відповідь мальчикови на його лист і кілька слів до членів 147-го відділу У. Н. Союза.

Дня 21. серпня б. р. відбулися тут збори місцевого відділу (147) У. Н. Союза. На сих зборах полагоджувалося кілька справ, а між тими також піднеслося справу бондів свободи Української Републики. Та не так легко було сю справу полагодити, з причини, що мало членів тоді зійшлося. Між тими членами знайшовся був також оден мальчик без штанів (байструк цариці Катерини), котрий цілий час непокоївся та обстоював за тим, аби збори відложити, з надією, що він буде мати час зробити агітацію та не допустити до сего, щоби наше братство купило український бонд.

По короткій дебаті збори відложено, а кілька днів після того один урядник нашого відділу одержав лист від котрогось незнаного мальчика (певно від тогосамого, що тоді був на зборах) з погрозою, що він буде всіми силами старатись, а як буде треба, то і революцію зробить (певно гадає собі, що то на вічу), а не допустить до сего, щоби наше братство купило бонд. Щоби справді так не сталося (хоч се не дуже лячно), то я уважаю своїм обовязком такому падлюці відповісти пару слів.

Ти кажеш, братчику, що сумно було тобі слухати тих кількох слів, котрими я заохочував членів, аби вони конечно купили бонди. Се був мій обовязок, бо я також люблю свій нарід, свою вітчину, милу Україну, котру байструки цариці Катерини віддали проклятим Ляхам на поталу.

Можеш собі уявити, братчику, кілько то безправств і насильств роблять Ляхи у наших бідненьких селах на Україні. Мабуть у тебе, братчику, серця нема. Як бачу, то ви справді настоящий кацап без голови і без серця. А чи тямиш ти, братчику, як ти колись ще маленьким своїми дитинячими ніжками бігав по зеленій травици в садочку та тішився красою сего світа? Тоді ти не знав горя, а як підріс, то поїхав в Америку і також дочекався щастя: сидиш собі в холодочку та попиваєш соду. Порівнай-но теперішні часи до давних: чи так воно діється тепер як колись? І ти на стільки позбувся свого сумління, що тепер ревеш на всі заставки, щоб не дати цента бідним сиротам, котрі ходять обкровавленими ногами по снігу, не маючи в що взутися? Ти кажеш, що се діти буржуїв і їм не годиться помагати. Позички свободи не треба також давати, бо се для панів.

Щоб ти трошки прозрів та протер свої заспані очи, то я тобі скажу ось-таке: Ані я, ані ти за Україну крови не проливав, її своїми грудьми не засланяв. Ти сидів і сидиш собі спокійненько в холодочку на американській земли та чекаєш, аж комуністичні пирiжки готовенькі впадуть тобі в рот. Падала колись манна Жидам, бо вони твердо в Бога вірили, але теперішні Лейбовці в Бога не вірять, отже я сумніваюся, щоби тепер їм ті ласощі з неба летіли.

При кінци скажу тобі ось-так: Ти, братчику, закороткий, як сірник; ти ще заслабий в крижі, щоби зробити контрреволюцію проти алентавнських робітників. Алентавські робітники вже добре пізнали, що вони йшли злою дорогою через короткий час. Тепер ціла наша громада стремить до одної мети, окрім вас, трох московських наймитів.

Щоби не було кривди і для других мальчиків, то нехай ся допись послужить усім тим, котрі належать до Лейбового штабу.

А Вас, Браття, котрі є зорганізовані в нашім братстві, прошу: Щоби не тяжів на Вас народний гріх, то прийдіть усі на **збори, які відбудуться в неділю, 18. с. м., і таки позичку ухваліть!** Ухваліть купити такий бонд, який буде можливо, коли хочете визволити себе і своїх братів з чужого ярма. Загляньте по американській. Найменьшій місцевости, де лише живуть Українці, скрізь вони купують українські бонди, і то в як найбільшій сумі. Тож і ми не лишімся позаду!

Як не хочете купити бондів своєї держави, то купите бонди польської держави примусово! А як не хочете дати доляра на українські вдови і сироти, то колись будете приневолені віддати польським Мацькам усьо примусово. Отжеж вибирай, Брате, одно або друге!

Урядник 147-го відділу У. Н. Союза.

ІНТРИҐА КРАКІВСЬКОГО „ЧАСУ".

(Кореспонденція з Европи).

Краківський „Час" приносить сензаційні вісти про „українську іредентy".

Коло 30.000 українського (русінського?) війска перейшло протягом 1919 і 1920 р. на чеську тереторію. „Хоч більшість цих відділів, — пише „Час" — була Чехами розоружена й інтернована, то все таки багато українських офіцерів поступило до чеської армії а всі табори інтернованих Українців у Ліберці, Дайтшґаблі і Чап сталися гніздами інтензивної протипольської пропаґанди, та хто зна, чи тільки протипольської. Справа ця не дужеб нас цікавила, колиб ми не мали важних причин, щоб цікавитися нею.

Стисле порозуміння, безнастанний і живий контакт між „українським правительством" Петрушевича, його міністром війни майором Льотном, і Берліном з одного боку, а українським штабом в Чехах, котрому підлягають карні формації українські в таборах інтернованих з другої сторони, спонукує нас до поважної остороги під адресою правительства R. G. S. Загально звісно, що осею всіх праць і заходів українського правительства (фікційного) есть — відірвати Східну малопольску (?!) від Польщі. Останні події, які збулися у Східній Малопольщі, виразно стверджують участь українських факторів у Бориславському страйку. Страйк цей мав бути для українських проводирів спробою, на скільки польські органи „безпеченства" і польське війско вміє здавлювати розрухи. Їх наміром є відтягнути значні маси польського війска з инших повітів Східної Малопольщі на терени нафтові в Бориславі, бо вони на тім будують де які надії на українські відділи, інтерновані в Чехії.

Це безперечно марні й самодурні надії, але все-ж таки підтримують вони шкідливий фермент.

Але Українці являються для своїх протекторів, Чехів, дуже непевними союзниками. Отсе — як доносять дуже поважні інформації (які? „Нужкі на стул! — пане „Час"!) — заключили вони тайну угоду з чеськими Німцями. Числять мабуть на оружну розправу Німців з Чехами, проти котрих з великої вдяки обовязалися разом з Німцями воювати. З того випливає, що між чеськими Німцями, Німеччиною і Українцями з Малопольщі (?!) заключено тісне порозуміння.

Знають о тім дуже добре Поляки (вони всьо знають!), але не хочуть цього зрозуміти Чехи, про котрих становище в шлеській справі супроти Поляків можнаб багато говорити. Що на цім кокетованню з Німцями Чехи сильно попечуться, це покаже найблища будучність."

Стільки краківський „Час".

Дійсно, мусить в Польщі дуже зле виглядати, коли навіть цей поважний і звичайно розважний орґан польських консерватистів починає грати ролю брехуна, провокатора й денунціянта. З ким тоді властиво хоче „Рідний край" говорити і договоритися до чого будь, навіть до чогось дуже марненького й паршивенького, в роді тісненької автономії?

Коли аристократичний, добре вихований і не нищiщий „Час" так нікчемно ставиться до нас, то чого хотіти від инших польських ґазет?

Видно погано з Польщею?

З приводу цього доносу завважимо ось що. Дотепер ми були між російським молотом, а польським клепалом.

Поляки билися з Москалями, а нам за ухами тріщало.

Польський шляхтич і московський боярин воювали з собою, а війна кінчилася звичайно новим розбором українських земель, новою нашою кривдою. Так було за царів, так сталося за большевиків у Ризі. Цю останню кривду Поляки радіб тепер закріпити при помочі Франції і їм кісткою в горлі стоїть тая жмінка українського війска, що стоїть на чеській теріторії і грозить пімстою польському нахабі. Тому Поляки вживають останнього способу, подлої клевети та чорної брехні, щоб поміж нас, а чеський народ кинути кістку незгоди. Вони числять на таких ворогів українства в Чехії, як Крамарж і спілка. Та ми з заморя кличемо до чеського народу, щоб вони не вірили Полякам, та не дали себе звести на тую блудну політичну дорогу, на яку їх хочуть Поляки спровадити, бо тая дорога веде до слави Польщі, а на згубу нашого і чеського народу.

Правительство Петрушевича не є фікційне, як кажуть Поляки, це правительство Західної України, цеї держави, яку Поляки безправно наїхали, ограбили і безправно держать у своїх кіхтях. Треба вірити, що цьому безправству буде зроблений незабаром кінець, а тоді між чеським і нашим народом запанують гарні сусідські стосунки на користь обох чесних, роботячих, неімперіялістичних народів!

Тоді доноси, клевети й інсинуації, в роді отсього доносу „Часу", остануться ще одним клеймом більше на замаранім всякими брудами обличчю Польської Речіпосполитої.

Verax.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє, що звичайний мітінг відбудеться о 12-тій годині пополудни в неділю, 18. вересня, в гали У. А. Горожан під ч. 822 Н. Франклін стр. На порядку нарад будуть важні справи, котрі муситься конечно полагодити на тім мітінгу. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — І. Жмутин, предс.; Н. Волос, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. „Сокіл", від. 336, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. вересня, о годині 1-шій пополудни, в Укр. Нар. Домі при Вест 14. ул. Проситься прийти на сі збори, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Уряд.

ГОРНЯТКО КАШІ.

В печі горів огонь, а при огни стояло мале, може літрове, чорненьке глиняне горнятко; в нім варила ся молочна каша на вечеру для дітий. Горнятко було собі опрятнненьке і мало дуже чистий, апетитний вигляд. Воно було задоволене з себе і з того, що в нім що дня варила ся молочна каша.

При огни стояв також великий, череватий горнець, в якім вічно гріла ся вода. Сей був засмалений, незадоволений з себе — шипів, сопів, бухав парою і взагалі робив усе вид, якби мав тріснути зі злости. Його злостило непомірно се, що таким малим горнятком усі займалися, а на нього великого мало хто звертав увагу. Що ґаздиня все так чисто вимивала горнятко, та що двоє хатних дітий тілько на горнятко залюбки глядiло, стоячи при печи.

От так вони стояли, та говорили собі, а навіть трохи сварили ся.

Хлопчик казав: „Я дістану зверха кашу зі старочкою, вона така солодка". — А дівчинка собі: „Коли я зверха". — Знов хлопчик: „А я зпід споду пригари повишкрабую з горнятка, вони такі смачні". — А дівчинка: „Коли неправда, мої будуть пригари".

Аж тут отворили ся двері і до хати увійшов жовнір. Він був цілий обліплений снігом, убранє його було драхтиве, ноги позавивані якимсь онучами, без чобіт. Лице його було дуже бліде, очи запалі і змучені. Хвилинку він стояв мовчки коло порога і дивив ся по хаті так, якби чекав, що йому скажуть, чи приймуть, чи виженуть.

Діти замовкли, забули про кашу.

А тут уже мама обізвалася: „Ви певно з війни до дому йдете? Прошу вас, ходіть близше, може ви змерзли, може хочете їсти"?

Жовнір сів на лаві і не говорив нічого, він певно був дуже змучений.

Мама приступила до печі, замішала кашу в горнятку, покушала, відтак поставила миску на столі і обернувшись до печі, вхопила горнятко за ухо. Горнятко почуло страшний біль і трохи не крикнуло; воно мало ухо вже здавна звереджене, бо діти вишкрабуючи з нього що дня пригари, так насіпали за ухо, що воно ледви тримало ся. Не згадуючи вже навіть про те, що йому все в усі стрикало, але то певно з протягу. Прошу вас — як хтось вічно стоїть при відсуне нім комині, а діти тілько дверима рип тай рип!

Не встигла ще мама горня поставити на столі як тут „зґрiць" і таки над самим столом відірвалось ушко від горнятка, враз із кавалком шийки, а мама ледви ще вхопила другою рукою; інакше була би вся каша пішла на землю.

Бідне горня ойкнуло з болю і переляку, а великий горнець, зашипів, забулькотів водою, ніби кажучи: „Добре тобі так, уже по тобі"! — І бухнув на хату з радости таким стовпом пари, що аж усі з дива не могли вийти. Мама виляла кашу на миску і подала жовнірови ложку, але він борше витягнув руку по горнятко. Диви ся на нього, кивав чогось головою, а в кінци усміхаючись якось сумовито, сказав:

„Інвалід, я я".

Тихо стало в хаті.

Аж тепер глянули діти уважнійше. — „Справді"! — Один рукав був калікою.

Але він тілько хвильку сумував; коли побачив, що засмутив діти, а навіть, що вони плакати хочуть над його долею — він призвав їх близше до себе і став розказувати, що він за один та що пережив. Говорив, що він Січовий Стрілець, що він був там на Великій Україні, бив ся за волю народу так довго, аж стратив руку, а тепер іде до дому. Діти слухали і призадумували ся поважно над долею інваліда; так перейшов їм вечер.

На другий день, на відході, мама подарувала Стрільцеви нову сорочку і дала хліба та гроший на дорогу. Коли він відійшов, діти оглянули ся за горнятком; воно лежало під лавою, опущене, сумне — нещасний, непотрібний каліка.

Дівчинка піднесла горнятко, вимила чисто, вложила ушко до середини, а хлопчик виліз на лаву і поставив його на полици; відтак попросили маму, щоб воно там стояло на памятку того дня, коли в хаті гостив та з нього вечеряв Січовий Стрілець.

Коли се великий горнець побачив, зашумів зі злости і заплакав грубими каплями роси, що докола вкрила його грубезний живіт та забулькотів на невдячність дітий: „От так ти ціле житє працюй, прій коло печі і на тебе й не глянуть, а се хоч збите і нездале, ще на полицю висадили і то в такім гонорі".

Закомаре, Галичина, **дня 15** лютого, 1921.

ГАЛЯ.

ПОЛЬСЬКЕ ПЕКЛО В НАДВІРЯНСЬКОМУ ПОВІТІ.

З приходом польських війск до надвірянського повіту в 1919 році арештували Поляки в селі Микуличині УСС. Миколу Стефанюка, який сидів 16 місяців в польській тюрмі. Якова Михащука арештували і сильно били, потім він сидів в польській тюрмі 14 місяців.

Весною ц. р. польська жандармерія в Микуличині робила ревізію за карабінами у господарів Прадземюка Миколи с. Дмитра і Михайла Мотрука. Висше наведених польські жандарми арештували і так сильно били, що ціле їх тіло було як вуголь. Оден капраль з тих жандармів, що били Гуцулів, є і тепер на постерунку в Микуличині.

Жандарми постерунку в Яремчу арештували за карабіни селян: Юрка і Івана Мотрука та били їх у звірський спосіб. Іванови Мотрукови польські жандарми вимикали все волосся з голови та подрапали голову і лице так сильно, що голова ще тепер лиса та є слідні ще рани нан ній.

В осени 1920 р. польська жандармерія арештувала Михайла Мотрука зі села Женець-Микуличин за те, що знайшли у нього українського старшину з ґрупи Кравса. Мотрука сильно побили. Українського старшину арештували. Смертельно збили, скували в кайдани і забрали до тюрми. У надвірнянським повіті Поляки списують усю худобу у селян, за що селяне мусять платити від малої худоби 1 мару, а від великої худоби по 2 марки.

Весною сього року забрали Ляхи у Василя Сорохмалюка з Микуличина одну пару волів, у Маріки Сорохмлаюк з Поляниці Микуличин 1 ялівку і ще в других господарів, разом з Микуличина 16 штук великої худоби, нічого за неї не заплативши.

Сього літа напали польські жовніри на ярмарок в Делятині дня 2. липня, зрабували худобу і свині і цілий ярмарок розігнали і побили людей, які в переполоху розбігалися, хто куди бачив.

Фасунків у селі нема ніяких. В Микуличині і околиці страшний голод, сильно поширяється голодовий тиф. А польські власти на те не зважають, лише всю бараболю, ячмінь і овес, що уродилося по горах, списують до реквізиції. А польські жандарми і жовніри ходять по хатах і усе реквірують на власну руку, що лише знайдуть.

Польські власти і військо реквірує у людей вовну, полотно та кожухи для голого польського війська. І то в такий підлий спосіб, що забирають у бідаків вовну на 1 пару рукавиць, яку бідняки для себе закупили. Кажуть давати від одного числа дому по 3 — 4 метри сукна і 2 — 4 метри полотна. Окрім цього село Микуличин мусить зложити добровільно 16 пар черевиків, 16 пар зимових штанів (гач), 16 пар сорочок. Люде цього добровільно не хотіли давати Полякам, тому польське військо пійшло тепер по хатах і рабує все убрання, яке лише де найде. У Петра Джемюка взяли одно руно вовни і в багато других, де лише люде не сховали.

Польські власти оподатковують шиби у вікнах хат. Чим більше шиб у вікні, тим висший податок муситься платити.

Гуцули в Надвірнянщині не хотять брати польських марок. Називають марки насмішливо „польські шматки". Це Поляків сильно дратує, вони видирають у людей австрійські гроші і друть їх на місці.

На силу забирають людий до збирання колючих дротів. Гуцули не хотять іти на польські роботи.

Місцеві Поляки ведуть поміж народом отверту аґітацію проти Чехо-Словаччини і кажуть, що Польща прийде на підмогу Мадярщині проти Чехії.

В цілім повіті панує велике обурення проти Поляків. Усі нетерпеливо очікують приходу української власти до Галичини. Народ свято вірить в самостійність Галичини. На польське панування ніколи український народ не погодиться і кажуть, що Польща зникне з Галичини як сніг весною на горах.

Гуцул.

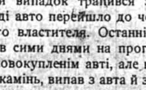

ЗАКАВКАЗЬКИЙ КОРОЛЬ.

Такий титул позволив собі приняти один із французьких спекулянтів в Ніцці, що звався князем Вітенваль. ККористуючися незнанням ґеоґрафічних і політичних відносин гуляючої „сметанки світа" на Рівієрі, він прибрав собі до товариства кільканайцять осіб, дрібних урядників і бездільників і розділив між них портфелі міністрів, яких президентом іменував б. сторожа російської церковної бібліотеки в Ніцці. Гультіпака вмовив всім своїм товаришам, що його просив „закавказький народ" стати його королем. „Міністри" повірили цьому, але не тільки вони, а й ціла Рівієра, а навіть всі перебуваючі там еміґранти, російські контрреволюціонери з ґен. Юденіом на чолі та залюбки читали його маніфест, надрукований на прегарнім перґамені, що закликав усі сили Европи і Ліґу Народів і Найвищу Раду прогнати большевиків з країв Закавказя, Мойкопа і Фергана. І бувби Ляфорж ще довго водив за ніс гуляючу буржуазію, якби не те, що в липні ц. р. не мав чим заплатити за один баль на Рівієрі і через це його здемаскувала поліція. Ляфорж, хоч сам неук, закпив собі немилосерно з буржуазних неуків і російських контрреволюціонерів, а буржуазна французська й анґлійська преса подивляє його сприт, так як недавно ще дивувалася, як міг говорити Лльойд Джордж, що є на світі якийсь ґенерал Харків а не місто Харків, столиця Радянської України.

СТРАШНЕ АВТО.

Шофер одного колишнього пруського принца перед роками мав нещасте переїхати принцевим автом пішохода. Принц незабаром продав се авто, та з шофером нового хазяїна трапилось те саме нещасте. Коли сей також продав авто, той самий випадок трапився знову. Тоді авто перейшло до четвертого властителя. Останній поїхав сими днями на прогульку в новокупленім авті, але наїхав на камінь, випав з авта й забився на смерть.

ДЕЛЕҐАТКА МІЖНАРОДНЬОЇ ЖІНОЧОЇ ЛІҐИ У ЛЬВОВІ.

(З львівського дневника „Український Вістник").

Дня 27. липня с. р. приїхала до Львова делеґатка Міжнародньої Жіночої Ліґи мира і свободи панна Френсес Мелленд з Менчестеру, в Анґлії, що рівночасно являється делеґаткою англійсько-американського товариства Society of Friends (Товариство Приятелів), яке допомагає бідній молоді і жертвам війни. Се товариство дало значну поміч в Німеччині ведучи там подібну акцію як Американський Червоний Хрест в Польщі і подібну як акція Гувера. На теренах польської влади згадане товариство зорґанізувало влади згадане товариство зорґанізувало кілька запомогових стацій для збігців з Росії й України, між іншими в Копичинцях і в міру своїх засобів хоче на будуче серед кориснійших обставин поширити свою допомогову акцію також і на українських землях.

Панна Мелленд брала участь яко англійська делеґатка в недавньому Міжнародньому Жіночому Конґресі у Відні. Познайомившись тут особисто з п. Блянкою Барановою, заінтересувалась вона живо положенням молоді і жертв війни у Східній Галичині і взагалі відносинами нашої нещасної країни. Для своєї спеціяльної акції для Українців зеднала вона одну визнану Американку із Злучених Держав і Шведку, що рішились робити для Українців і в політичній сфері через Ліґу Народів, з якої деякими видними членами остають в особистих зносин.

Панна Мелленд, що замешкала у д-ра Степана Барана, занайомилася з роботою Українського Горожанського Комітету, якого відпоручники д-р К. Студинський, п. В. Целевич і п. Кучабський дали їй точний образ наших заходів в тому напрямі і всіх перепон.

В часі свого побуту у Львові звиділа панна Мелленд українську захоронку при Городецькій ул., вакаційні оселі при ул. Супінського, захист для українських военних сиріт і школи сестер Василянок при ул. Потоцького. Всюди інтересувалась вона дуже живо урядженнем і веденнем даних інституцій і опісля нотувала пильно свої помічченя. Мило її вражало поведенне нашої дітвори. В часі підвечірку у сестер Василянок панна Мелленд запізналася з братом митрополита о. Климентієм Щептицьким, з котрим довший час розмовляла про наші відносини. Інтересувалась також і нашим жіночими орґанізаціями, про які близші відомости подала їй п. Пашкевичівна.

Відвідавши вперед українські інституції, відвідала опісля панна Мелленд і кілька не-українських, ґоловно жидівських, гуманітарних заведень, щоб виробити собі повний погляд про гуманітарну акцію у Східній Галичині. По дводневнім побуті у Львові виїхала панна Мелленд через Варшаву і Берлін до Анґлії, повідомляючи з дороги, що зібраний нею матеріял використає негайно у звіті про наше сучасне положенне у Східній Галичині для виконавчого бюра Міжнародньої Жіночої Ліґи мира і свободи в Женеві і сподівається, що нашою справою заінтересує ширші круги за кордоном, особливо в Анґлії. Має також надію, що прийде колись, може незадовго час, коли до Львова вибереться більша міжнародня місія, що принесе нам допомогу і полекшу в нашому тяжкому положенню.

Дай Боже, щоб недовгий побут у нас панни Мелленд був вістуном красшої долі нашої поневоленої батьківщини.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ФАРМИ!

